

NARODNE NOVINE.

Narodne Novine izlaze svaki dan osim nedjelje i praznika na čitavom tabaku.

Predplata je za domaće u novinarici:

Za jedan mjesec . . . 1 for.
za tri mjeseca . . . 3 "
za pol godine . . . 5 "
za domaću u kuću u Zagrebu
plaća se na tri mjeseca 50 nov.
Za pošiljanje u postarum na tri
mjeseca 4 forinta, na pol godine
8 forinta.

U Zagrebu, u ponedjeljak 24. prosinca 1877.

Uvjetima je za oglaš
6 m. od roka na jedan put, 5
m. na drugi put, a na više puta
ave po 3 m. Kratkija prijava
svaki oglaš isplati 30 m. i to
liko puta, koliko se puta isti
uvjet.

Uredništvo i uprava "Na
rodnih Novina" nalazi se u Kipov
ulici u kući br. 265.

Rukopisi ne vraćaju se.

Rad božićnih blagdanah izlazi će idući list u četvrtak.

Poziv na predplatu.

Na mieni godine uljudno molimo štovane naše predplatnike, da predplatu na "Narodne Novine" izvole obnoviti za dobe, svakako prije 31. prosinca o. g. budući da se pošiljanje lista onim domom, kojim predplata iztječe, radi potrebitoga rada i pregleda u odpravljaju obustavlja bez iznimke i razlike svakomu, kako privatnu predplatiniku, tako i javnoj oblasti, čija predplata dotle nebi bila produžena.

Proste naručbe ili predbrojke, bez priložene predplate, nemogu se uvažiti.

Budući da se novi najjeftinije i najprilicnije šalju poštanskimi naputnicami, molimo štovane predplatnike, da se, predplaćujući "Narod. Nov.", izvole poštanskimi naputnicami služiti.

Ciena "Narodnim Novinam" ostaje nepromijenjena i to:

Na četvrt godine:
U Zagrebu, u odpravništvu . . . 3 for. — novč.
nošenim u kuću . . . 3 " 50 "

Izvan Zagreba s poštom
u austro-ugarskoj monarhiji . . . 4 " — "

Na pol godine:
U Zagrebu, u odpravništvu . . . 6 for. — novč.
nošenim u kuću . . . 7 " — "

Izvan Zagreba s poštom
u austro-ugarskoj monarhiji . . . 8 " — "

Na cijelu godinu:
U Zagrebu, u odpravništvu . . . 12 for. — novč.
nošenim u kuću . . . 14 " — "

Izvan Zagreba s poštom
u austro-ugarskoj monarhiji . . . 16 " — "

Prima se predplata na "Narodne Novine" i na mjesec danah, ali samo tako, da koncem mjeseca iztječe, i tada stoji list:

Najjedan mjesec:
U Zagrebu, u odpravništvu . . . 1 for. — novč.
nošenim u kuću . . . 1 " 20 "

Izvan Zagreba s poštom
u austro-ugarskoj monarhiji . . . 1 " 35 "

Za inostrane države stoji predplata na četvrt godišta 4 for. 70 novč., na pol godine 9 for. 40 novč.

SLUŽBENO.

Njegovo cesarsko i kraljevsko - apostolsko Veličanstvo blagovoljelo je prevažiti rješenjem od 7. prosinca t. g. premlotivo dozvoliti, da se §. 2. točka 1. lit. a) i b) pre-

Magjarski Nabob.

Roman.
Napisao ga Mavro Jokay. Prevod s magjarskoga.
Treći dio.

XII.
Tajni pohodjači.

(Nastavak 168.)

Hladna nepomična lica sjedjaše Radolf uz starca; nitko na njem nemože opaziti, kako mu je, kad te riječi sluša. — Zaisa je taj starac bio lad i u zadnje dane svoje, reći će mu potomstvo kadgod, kada mu bude oporuku čitalo; ostavljao kao baštinskih drveće i cvijeće!

— Dalje, nastavi Janoš, ostavljam pedeset tisućah forintih na to, da se od toga dohodka udaju siromašne poštene djevojke. Svake godine u onaj dan, kada sam se ja vjenčao sa mojom nezaboravnom ženom, neka se akupe u crkvi djevojke iz vlastelinstva, neka se pomole bogu za one, koji su pomrli, a onda trima djevojkama, koje će župnik označiti kao najvriednije, neka pred občinom preda nejvestiniki vienas i novac, a onda neka odu van na grob, neka ga pospu cviećem, pak neka se mole bogu, da joj dađe bolju sreću na onom svijetu, nego li kakovu je imala na ovoj zemlji. To je moja želja.

Tu zastade, čekajući, dokle mu riedi aigne odvjetnik perom, a medjutim vladalo u triemu duboka bolna tišina, koju narušavalo jedino pero, ključalo se po hartiji.

Kada odvjetnik diže oči sa papira, pokazujući, da je sve napisao, Janoš uzdahnu i obori glavu.

— Kada bog bude na me poslao onaj čas, da ostavim ovaj smutni život, nastavi mirnim, stalnim glasom, a svaka mu riedi odjekivao u triemu, kao da je posve bio prazan; kada budem umro, želim, da me obuku u ono odjele, u kom sam se i samom vjenčao; moj vjerni sluga, stari Pal, znati će ga. Mrtvački kovčeg, u koji će me položiti, već je gotov u spavaćoj mojoj sobi, ja ga gledam svaki dan i naučio sam se nanaj mialiti; često legnem u njega, pak mi-

izpitnoga propisa za kandidate gimnazijskoga učiteljstva u Hrvatskoj i Slavoniji privremeno i dok se u tom obziru zakonom drugo neustanovi, promieni onamo, da se k izpitu iz matematičko-naravoslovnih znanostih kod zagrebačkoga znanstvenoga izpitnoga povjerenstva mogu pripuštati i onakovi sveučilištni slušatelji, koji su izpit zrelosti na kojoj realci položili, ter propisana kolegija ne kao redoviti već kao izvanredni slušatelji zagrebačkoga sveučilišta kroz tri godine služali.

Ban kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije podijelio je pod pokroviteljstvom Nj. ces. i kr. ap. Veličanstva stojeću župnu nadarbinu u Gjuricu dosadašnjemu upravitelju iste župe Arminu Haladi-u.

Ban kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije imenovao je Antuna Frljića ravnajućim učiteljem dječjačke i obće pučke škole u Ludbregu.

Ban kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije imenovao je na predlog duhovnoga stola nadbiskupije zagrebačke Ljudevita Ivančana, vjerovoditelja na obćoj pučkoj dječjačkoj i djevojačkoj školi u Belovaru, učiteljem vjere na obćoj pučkoj školi kaplarskoj i kod sv. Duha u Zagrebu.

NESLUŽBENO.

O stanju urbarsko - odkupnoga posla.

Što je dosada učinjeno rad provedbe zakona od 10. siječnja 1876. odnosiećega se na razteretjenje zemljištah izvanselskih, krčevinskih, gornih i činženih? — Na ovo s više strana na nas upravljeno pitanje u stanju smo dati sliedeći na službenih podataka osnovani odgovor:

Oglasom od 1. kolovoza 1876. br. 15393. razglašenim nesamo u "Narodnih Novinah" i u "Sborniku zakonah i naredbah", nego i putem podžupanijah i poglavarstvah gradskih, bijahu pozvane svekolike duhovne i svijetake osobe, državna i zemaljsko-zakladna dobra, ter ostale moralne osobe, kojim pripadaju prava vlastelinska na zemlje izvanselske, krčevinske, gorne i činžene, da rad odkupa dcah, kojimi su te zemlje obteretjene, podnesu do konca mjeseca veljače 1877. vladnomu odjelu za poslove unutarnje formalne prijave, sastavljene i udešene po izradjenom u tu svrhu naputku (Sbornik zakonah i naredbah od g. 1876. komad XXIV. br. 65.)

Da si ga stranke lakše pribaviti uzmognu, bje taj naputak izdan i u posebnih odisih.

Za vrijeme šestmesečnoga prijavnoga roka, dakle do konca mjeseca veljače 1877. prispjelo je prijavnih operatah

iz županije zagrebačke	12
iz županije varaždinske	28
iz županije križevačke	13
iz županije riečke	—
iz županije požečke	04
iz županije virovitičke	02
iz županije sriemake	—
u svem	59

komadah.

Gledeć na neznatan ovaj broj i s obzirom na mnogobrojne sa svih strana zemlje na vladni odjel za poslove unutarnje upravljene molbenice za odgodu prijavnoga roka bje ovaj produžen za daljih šest mjeseci naime do konca mjeseca kolovoza 1877. (Sbornik zakonah i naredbah od g. 1877. komad VIII. br. 16.)

Unutar produženoga roka prispjelo je prijavnih operatah:

iz županije zagrebačke	56
iz županije varaždinske	107
iz županije križevačke	20
iz županije riečke	—
iz županije požečke	14
iz županije virovitičke	05
iz županije sriemake	14
u svem	216

komadah.

Po izminuću toga roka morao se je iz razlogah uvažanja dostojnih, rok za podnosak prijavnih operatah stranom do konca mjeseca studenoga i prosinca t. g., stranom do konca mjeseca veljače 1878. produžiti 195 ovlaštenikom, koji broj, pošto se po prijavnom naputku za svaku vrst zemaljah imade sastaviti poseban operat i pošto je malo ovlaštenih dobarah, koja nebi imala prijaviti više nego dvie vrsti, predstavljajući po prilici 470 do 500 operatah.

Počamši od 1. rujna pak do konca studenoga t. g. priraslo je još operatah:

iz županije zagrebačke	29
iz županije varaždinske	57
iz županije križevačke	11
iz županije riečke	—
iz županije požečke	16
iz županije virovitičke	02
iz županije sriemake	12
u svem	127

komadah.

Priručnavši ovaru gore iskazane 216 + 59 = 275 prispjela su do konca mjeseca studenoga t. g.

ukupno 402

operata.

već je izpisano na njem, ništa više. Izpod imena ove su riječi urezane: Samo godinu danah živio je, ostale je prepravio. — Toliko o nas, koji smo umrli, prošli, nastavi Karpattija. Jedno blago imam pod zemljom, a kojim ću se skoro sjediniti. Drugo blago, radost moja, duša moja, nada moja, ovdje ostaje. To je sva moj.

Kod ovih riječi prva suza ukaza se u Karpattijinu oku. On ju obrisa, bila je to suza radosti.

— Neka ne bude ni u čem kao ja; neka bude bolji, neka bude pametniji, nego li otac mu. Gospodine odvjetniče, ispišite timi riječmi. Pred kime da tajim? Ja stojim pred licom božjim. Hoću da mi sin bolji bude, nego što sam ja bio. Možda će radi njegovih vrlnah oprostiti bog, oprostiti domovinu, što smo jim mi sgrješili, ja i predci moji i svi oni, koji su živjeli kao ja. Neka on životom svojim pokaze, kakvi smo mi trebali biti. Bogatstvo neka mu nepokvari srua, kako nebi u starosti svojoj žalio za mladostću. Kamo sreća, da su se tako i za me postarali bili. Kamo sreća, da mi je otac polovinom blaga svojega zadobio vođu, koji bi me naučio bio, kako da upotriebim onu drugu polovinu! Ja hoću, da mi sin bude aretan. A što je areta? Novac? Imanje? Moć? Ni jedno od toga. Ja sam sve to imao i nisam aretan bio. Sreće neka mu bude bogate. Neka bude mudar, pošten, stalan, dobar građanin, dobar patriota, a plemstvo neka mu je upisano ne samo na cimeru, nego i u sruu.

Kod ovih riječi lice starčevog preobrazi se tako uzvišeno, tako štovanja dostojno, da oni, koji ga gledahu, nehotice gnetiše se davno umrlih predačkih, koji kad jim iz umornih rukah izpade budovan i lik, okolostojecima narastaju davanu sarjet, kako će jim otačina tisućah godinah živiti.

— Dobro znadem, nastavi Karpattija, da kada bi mi jedinać došao pod akribništvo najbližega mu srodnika, ili kada bi podmišljati sudu sa njega postavili sobitna, laskava skrbnika, oni bi mu sruu pokvarili, učinili ga bi lakko-

slim, kako će dobro biti, kada iz njega nebudem više ustajao. On je već posve gotov; mnogo sam se oko njega brinuo; posve tje takov kao i njega. Ime je izstavljeno liepo srebrnini čavli, samo će još trebati ljetojpa sa imenom metnuti. Hoću da me mrtva izstave u istoj sobi, u kojoj je i ona bila. K tomu neka isti onaj svećenik čita molitve, koji je i nad njom bogu se molio, što je tako liepo bilo.

— Gospodine, gospodine! upade mu u riedi pop. Tko, je čitao u knjizi od života i smrti, koji će nas koga preživiti.

Janoš mahnu nanaj, da se nebrine, en već to bolje znade.

— A dotle da se sa sobah neakidaju crni velovi, neka sve onako bude, kako je o njezinu pogrebu bilo. Isti pjesci djaci neka dodju iz Debrečina i neka me opjevaju istimi pjesmami, nikakovu drugu da nepevaju. Sve neka je onako, kako je kod nje bilo, isti djaci. Sve one pjesme tako su mi se dopale.

— Oh, gospodine! opet će pop; možda će tada svi oni djaci biti već zreli ljudi.

Janoš mahnu glavom i nastavi:

— Pak onda kad se otvori grobnica, neka se medju dvie uložnice probije sid, da medju mojim kovčegom i njezinim kovčegom ništa nebudu, kako bih u grob otišao s tom blaženom pomisli, da tu kraj nje počivati do sretnoga dana od uzkrasje, koje neka Bog dađe svakomu vjernomu. Amen!

A svi obiljaji ljudi okolo stola plakahu, jedan se nije stidio drugoga; i sam hladokrvni odvjetnik grizao pero, niti vidjaše pismena, što je pisao Samo Janošovo lice nije bilo tužno. Tako je sbio, kao da sa mladencu postelju namješta.

— A kad se svrši pogreb, neka mi se nadgrobnik kamen, koji je također već gotov u mojem muzeju, metne kraj njezina. I tu neima samo ljetojpa. Inače ništa više neka se ne dodaje. Želim, da tako ostane, kao što je. Ime

mješta osigurana. Poznatom poslanicom čini se do-
duše, da se je maršal s njimi sasvim razkratio; ali
to jih neemeta ni najmanje. Oni znadu dobro, da
bi ministar njihova političkoga mnjenja bio svaki
čas pripravan potpisati posve protivan ma-
nifest, kada bi mu bila samo vojaka i oružništvo
na uslugu. Reakcija se je umirila, ali ipak nemi-
ruje. Tiho, obzirno gledati će ona, kako bi paral-
izovala upliv novoga kabineta na maršala i kako
bi mogla na novo zauzeti svoje stanovište, pa bilo
kada god. Republikanci zato i nisu posve odložili
oružje. Vlada sama nije zahtijevala, da joj komora
dozvoli sav proračun i ona hoće, da se prije osvj-
doči, da li maršal za stalno pristaje uz republikan-
ska načela. Kod administracije uvjeriti će se, jesu
li joj slododne ruke, hoće li biti odgovorna samo
za to, što čini ili i za ono, što se propušta. Re-
publikancem dolazi i to u prilog, što maršal želi,
da predajeda izložbi, koja će se mjeseca svibnja
otvoriti. Do to doba uzalud su sve spletke protiv-
nikah republikanske stranke. Ako uztraju repu-
blikanci na kormilu do siječnja g. 1879., gdje će
se na novo birati trećina senata; stvori li se onda
republiku prijateljska većina i u senatu, neće biti
jamačica za republiku više nikakove pogibelji.

Okret u dosadašnjoj politici En-
glezke — ako nije umišljen — nije, kako
„Standard“ piše, izazvan slabom Turske, ni po-
bjedom Rusije, već jedino slobodom, koju puštaju
carske vlasti Rusiji, da se može po volji koristiti
svojom pobjedom. Ova sloboda je za pogibeljnu
za engleske interese. Englezka da nemože nikada
dopustiti, da se rat dokonča pod ovakovim uvjeti;
ona da bi pače imala uzrok prosvjedovati proti
tomu da ratujuće stranke neposredno među sobom
sklope mir. Englezka hoće, da se sluša, kada se
budu stvari uređivale. Da to može izvesti, po-
prima vlada svako sredstvo, te će od parlamenta
zahtijevati, da odobri njezine nakane. „Times“ se
odlučno izjavljuje proti namjeram vlade.

Hrvatski sabor.

Druga sjednica od dne 22. prosinca.

Predsjednik g. Nikola Krestić otvori sjednicu nešto
poslije 11 sati. Za vladinim stolicama prousvišeni gospodin
ban Ivan Mažuranić i sva tri odjelna predstojnika;
od velikih župana prisutna zagrebački župan Dragutin pl.
Pogledić.

Pripiše sljedeći podnesci:

Antun Majsilović predade vjerodajicu, da je
izabran zastupnikom kotara požarškoga namjesto pokojnoga
Miroslava Kraljevića. Došao je također na sabor. Vjero-
dajnica predaje se verifikacijskomu odboru.

Zastupstvo grada Varaždina moli, da se
riješ diomidnoga troška za održavanje realnoga gimnazija.
Peticijskomu odboru.

Predstavka učiteljsva karlovačkoga
kotara, da se učiteljem dade pasivno izbornu pravo u
obćaskih zastupstvih. Peticijskomu odboru.

Nekoji tamničari u ime svih mole poboljšanje plaćah.
Također peticijskomu odboru.

Predstavka kraljevičke obćine, da se ob-
ćinam odzame propisivanje i odmjerenje poroka te da jim
se ostavi samo pobiranje. Peticijskomu odboru.

Zast. Folnegović požurne odgovore na tri inter-
pelacije. Godine 1875. dne 4. studenoga interpelovao je zbog
utjelovljenja Krajine, al nije dobio odgovora. Među osta-
limi razlozi istaknuo je, da se približuje vrijeme sklapanja
financijske nagodbe između Austrije i Ugarske, te da bi
Krajina i opet mogla biti u velevažnom tom pitanju kon-
sumicirana. Ta bojazan nesećemo da se je ispunila, već je
pače i preko nje pitanje o krajiškoj željeznici i krajiškoj
zakladi riješeno bez saslušanja Krajine te na način, koji je
protivan volji Krajine, njezinim interesom i pravu te ja-
važno i proti volji saborske većine.

Dalje požurne isti zastupnik interpelaciju, koju je
bivši zastupnik dr. conte Buratti stavio dne 2. kolovoza
1876. zbog sudjelovanja Hrvatske kod uređenja financijskih
odnosa između Austrije i Ugarske, te kako su naši
interesi kod toga uređivanja zastupani.

Napokon urgira odgovor vladin na zaključak, donešen
u saborskoj sjednici od dne 15. rujna o. g. o zadovoljstini
sagovore hrvatske zastave na Riču.

Zast. Folnegović bijade najavio interpelaciju o ovom po-
slijednjem predmetu, al edustaje od iste, kad je predgovor-
nik stvar požorio.

Zast. Folnegović upravlja na svetloga bana zbog
djelovanja katastrofalnih povjerenstvih sljede-
ću interpelaciju:

„Za li prousvišenost Vaša, da su katastrofalna procjen-
ba povjerenstva kod procjene čista prihoda zemljarske
za odmjera poroka zemljarskoga cijenila mjestimice akov
vina na 6 pače do deset forintih?“

Smatra li prousvišenost Vaša, da su te cijene pro-
gromne ne samo obzirom na mjestne cijene nego naročito
obzirom i na to, da je zakonom od 14. siječnja 1876. uda-
rena cijena akova gornice i desetine za odkup po 3 forinta?

Ako te cijene katastrofalnih povjerenstvih prousvišenost
Vaša i pozna i previsokimi smatra, kan li učiniti zbro-
dne korake, da se pučanstvo ovako nepravdom astereži, te na-
pokon:

Može li se ovaj sabor nadati obzirom na važnost ove
stvari obzirom i skora rasjajanoj pjesnici?“

Obrazlažu isto reče, da katastrofalna povjerenstva već-
činom cijene vrjednost zemljištah daleko većom, nego li je
u istinu. Tako n. pr. uzimana je u mnogih predjelih vried-
nost akova vina po 6, 8 pače i po 10 forintih. Tim nači-
nom povećat će se porok, koji se već ni sad nemože pod-
nasti, trostruko i četverostruko. Isti se neće moći podni-
rivati van odtrgivanjem od vriednosti nekretinah, a i to
nemogu dugo potrajati. Istina je, kod procjenjivanja dozvo-
ljene su reklamacije, na prigovori se riedko kad uvajaju,
a većina malih gospodarah što od neznanja što od indolen-
cije nerabi nikako niti toga sredstva. Dužnost je dakle
svih krugovah, zabrinutih za boljak naroda, da se pobrinu
za pomoć. Skupština gospodarskoga društva primila je go-
vornikov predlog jednoglasno, da se u stvari zamoli vladino
posredovanje. Kako je prevažna, trebalo bi, da se i sabor
za nju sasme. Opaznje napokon, što se tiče procjene vried-
nosti vina, da o njoj nemože biti različitih mnijenjah, pošto
je u zakonu o odkupu gornih dažbah ustanovljena sa 3 for.
od akova, a ako država kada vlastelinu, da mu je akov
vina, koji je imao pravo pobirati, vriedan 3 for., mora i
sebi kazati, da je akov vina toliko vriedan, te po tom iz-
nosku pobirati porok.

Vladin zast. J. Živković odgovori odmah po ovlasti
svetloga bana na tu interpelaciju. Na ovom putovanju po
zemlji posvetio je i tomu predmetu svoja pozornost, premda
isti spada među najjednostavnije poslove, te je vlada shodne
korake kod dotičnoga ministra već učinila. Vladi bi mnogo
draže bilo, da se navedu konkretni slučajevi, koje bi tre-
balo istražiti, jer bi time podloga dotičnim korakom bila
sigurnija a time i uspjeh vjerovatniji. Istina je, da je u ne-
kojih obćinah, gdje je katastrofiranje provedeno (a pisaro-
vačkoj, pokupskoj i topolovačkoj) porok skoro dva puta
veći. Vlada je odmah posredovala kod ministra, da se
poslovi katastrofalni izvedu tako, da budu pružali istinitu
sliku gospodarskoga i privrednoga stanja pojedinih i
svih poroznih predmetah u zemlji te porozah njihove snage.
Ovdje ondje radjeno je i netočno. Vlada učinila je ozbiljne
korake, da se intrage provedu o netočno izradjenih operatih,
to dalje, da se bijde nad tim, da posao iznese pravu, stavnu
istinu na vidjelo. Napokon želila bi vlada, da joj članovi
sabora, koji imadu na to medja pukom prilike, pomazu
priboljavanjem konkretnih podataka. Moli, da se odgovor
samo do znanja; obitajnje će se vlada moći izjaviti, kada
na učinjene korake bude provedeno uređovanje.

Interpelant Folnegović uzimlje odgovor za sad na
znanje, al si pridržaje pravo staviti predlog, ako dalnje
proboljenje nedodje brzo ili nebudu povoljno.

Sabor uze odgovor na znanje.

Svjetli ban Ivan Mažuranić odgovori na inter-
pelaciju zastupnika Popovića zbog uplajenja nekoga dra.
Reuschea. Onaj čas, kad je interpelacija stavljena bila,
nije svjetli ban zao za to uplajenje. Državno odvjetništvo
izvijestilo je, da osoba pod imenom dra. Reuschea nije zatve-
rena zbog političkoga kojega zločina, već zbog zločina
smetanja vjerzakona. Što taj čovjek nije na slobodi, dok
teče kaznena istraga, tomu je više razlogah. On je inostranac,
iz Prusije, kod redarstva prijavio se je pod krivim imenom
„Artur Hoven“ te namisao i krivo ime rodnoga mjesta.
Službeno se je doznalo, da se tobožaj „Artur Hoven“ pravo
zove Lebrecht-Reusche i da nije iz Mainz na Rajni nego
iz Gloggnitza, te je zbog socijalno-demokratskih rovarstvah
progan iz svih zemaljah zapadne polovice monarhije. Na-
pokon pojavila se je jošte znanja, nije li taj čovjek u ino-
stranstvu obudjen na 18 godina u popravilosti te nebi li
mu i drugdje bilo ime. Jamstva dakle nebižale nikakva,
da se taj čovjek za naklaga, usmogne na slobodi pustiti, sve
sa okolnosti pače nalagale, da se po zakonu stavi u pritvor.

Interpelant je s odgovorom zadovoljan; a sabor uze
isti na znanje.

Svjetli ban Ivan Mažuranić predaje za ustavno
razpravljajnje osnovu zakona o proračunu sa po-
trebitim unutarnje samouprave za g. 1878.

Saje se odbora za zemaljski proračun, da uzme
osnovu odmah u pretres. Sastavljenim odborom za unutarnje
poslove i za pravosudje propozitaje se, da također svoje
poslove pospješjenjem uzmu u pretresanje.

Time je dnevni red iscrpljen. Dojduća je sjednica u
petak dne 28. u 10 sati prije podne, a na dnevnom redu
osnova zakona o odvjetničkom redu.

Prve promocije doktora na hrvatskom sveučilištu.

Domaća ali vesela i pristojna bila je jučerašnja sve-
čanost u velikoj dvorani jugoslavenske akademije, gdje su
se slavile u 12 sati na podne prve promocije hrvatskih
doktora. Nagrnula se bila sila najotmenijega obćinstva u
dvoranu, to se ista dubinom napunila sveučilišnih profesora,
narodnih zastupnikah, visokih činovnikah, odvjetnikah,
svćenikah i sveučilišne mladeži. Odličnih gospodjah i
gospodičnah vidjalo se također u dvorani i na galerijah.

U 12 sati dodje svjetli ban Ivan Mažuranić
praćen sveučilišnim rektorom knezom Vojnovićem i
kr. predjedničkim savjetnikom g. Mihalićem. Iza toga
stupise u dvoranu iz bližnje sobe rektor a pred njime pe-
del sa žezlom, dekan juridičkoga fakulteta dr. Hančl i
promotor profesor dr. Spevec.

Prvo nego započne promocija doktoranda pravah g.
Robertu pl. Verniča-Turnanskoga, rektor pozdravi
svetloga bana sljedećimi riečmi:

„Svjetli ban! I današnji dan zasjeća novu dobu u
poviestnici našega sveučilišta, koje daje danas na svjetlo

prve odlikovane sinove. Kad ste Vi, prousvišeni gospodine,
otvorili naš najveći naukovni zavod, naznačili ste prvomu
rektoru Rinkinju Korneliju, te izrazili nadu, da bismo na
isti način jednoč naše blago a našoj mladeži usnogli po-
kazati. Dopala me sreća, da Vam mogu prvo bisere toga
blaga, prve odlikovane sinove naše alme matris
predstaviti, a njih, da jim Vi, svjetli bane, kumujete. Ugle-
dali se oni u takog kuma, a ne zaboravili nigda, koliko
truda i znoja stalo je hrvatskoj majci, dok jih je porodila.“

Poslije toga rektor obrati se do doktoranda i njemu
latinskim jezikom reče sljedeće:

Poglaviti gospodine! Nemojte zaboraviti da sad po-
stajete doktorom jednoga i drugoga prava (juris utriusque
doctor), da ubranite božje i čovječje pravo. Što je sdu-
žila ova čestita hrvatska majka (alma hanc Croatia ma-
ter), nemojte nigda razriekiti. Bilo vam sretno! (Quod tibi
felix, faustumque sit!)

Zatim su sljedele formalnosti promocije, te kad su se
završile, promotor profesor dr. Spevec „predade diplomu,
ukumov ovdje izradjen kod Albrehta, a novi doktor po-
pisa se u elegantno vezanoj doktorskoj knjazi.

Poslije toga rektor upravi prvomu hrvatskomu doktoru
Robertu pl. Verniču sljedeće rieči:

„Veleučeni gospodine! Vas je dopala riedka sreća da
se ovienčate najvećom akademičkom časti na hrvatskom
sveučilištu. Svi mi profesori, koji se danas s Vami veselimo,
te Vam oko stojimo, na tuđoj zemlji ili kod tuđeg na-
roda ili pod tuđim uplivom dopri smo do iste časti.
Znam da znanost nepoznaže granicah ni narodnosti: ali nije
li ona na narodnom stablu, uspješnije naplodjuje zemlju, to
uzima na neki način ljubljeno lice roda svoga. Veleučeni
gospodine! Postavši doktorom pravah nezaboravite, u ko-
jem god se položaju našli, kroitji pravicu svomu narodu,
koji za njom čeznuje kao ozebo za snazom: nezaboravite u
javnom Vašem životu da Vas je naša alma mater
ovjenčala prvim svojim uglednim sinom, da biste svad i
vada bili zatočnikom hrvatskoga prava.“

Ove zadnje rieči biše primljene burnim oduševljenjem.
Sljedila je zatim promocija doktoranda bogoslovja g.
Aleksandra Smita uz dekana dra. Stadlera i promotora
dra. Križana.

Rektor upravi latinski sljedeće rieči doktorandu:

„Velečastni gospodine! Učili ste, da je Bog gospod
znanosti. Ljubiti ćete dakle prvorodjenu njegovu kćer si
teologiju, koje sad ćete postati doktorom. Nemojte nigda
razlučiti vjeru od prave znanosti, niti ljubav krke, koje
ste dostojnim svećenikom, od ljubavi domovine, koje ćete
biti učenicim i vjernim sinom. Bilo Vam sretno!“

Zadnji bi promoviran uz promotora g. dra. pl. Brez-
tyenskia g. doktorand g. Franjo Slama, rodom Čeh, ko-
jega rektor pozdravi sljedećimi riečmi latinskim jezikom:

„Veselim se da nobitvi Vi Hrvatom, ipak ćete prvi
između slovenskih narodah ovdje polučiti najveću akade-
mičnu čast. Slavnomu češkomu narodu, kojega ste sinom,
pripada Vaš dekan učenjak, a ovo sveučilište broji pet če-
skih odličnih profesorah. Kad se povratite Vašemu narodu,
nemojte zaboraviti, da ova alma mater Vas je učinila dok-
torom. Branite njezina prava i čast, i recite Vašemu narodu,
da su Hrvati činom a ne riečmi dokazali, koliko ga ljube i
štaju.“

Iza toga završi rektor svetčanost sljedećimi riečmi:

„Pošto smo ova radostnu svetčanost dovršili, dužnost
i harnost zahtjeva, da se gjetimo na premilostivo našeg
kralja, kojeg prevedro ime nosi naše sveučilište; na
bana trojednice naše hrvatske kraljevine, koji nam je otvo-
rio ovaj hram naukah; — na utemeljitelja i na sve dobro-
tvorca našeg sveučilišta. U to ime gospodo, molim da us-
kliknete sa mnomo:

Zivio Nj. Veličanstvo naš premilostivi kralj hrvatski
Franjo Josip I.!

Zivio ban trojedne hrvatske kraljevine!

Zivio utemeljitelj i svi dobrotvorci našeg sveučilišta!

Zivila Hrvatska naša!

Urnebesnim živio bijaše poprčeno svako rektorovo
živio i tim bi završena ova liepa svetčanost.

Osnova pravilah

sa namijenjen vjeresijsko društvo osječke
udruga.

(Nastavak.)

§ 44. Na svoje knjižice prima udruga uložke gotova
novca uz kamate.

Najmanja svota, što se može uložiti, jest 1/4 torinta.
Kamate se plaćaju tekad od čitava forinta.

§ 45. Kamatnu mjeru na uložke određuje od vremena
do vremena ravnateljstvo; oglas ima se pribiti u uredu.

§ 46. Ravnateljstvo može mjeru kamatah prema okol-
nostim sniziti ili povećati. Ako ravnateljstvo zaključiti, da se
kamate imadu sniziti, tad je dužno to objaviti uz dodatak,
da stranke mogu prvašnje svoje uložke u stanovitom pri-
mjernu vremenu natrag uzeti.

§ 47. Kamate se isplaćuju kod povraćanja uložakah,
inače pako svake pol godine i to mjeseca siječnja i srpnja.
Kamate, koje se nedigna u stanovitom vrijeme, pribijaju se
poslije progla dana onoga mjeseca, koji dolazi iza obračuna,
glavnići te se ukamataju dalje.

§ 48. Vjeresijska udruga plaća kamate samo na on-
kove uložke, koji se u zavodu ostave barem 15 dana. Po
okolnostih vlastno je ravnateljstvo taj rok skratiti.

§ 49. Okamatavanje uložakah, prispjelih u prvoj po-
lovici mjeseca, počimlje od 16. dana istoga mjeseca, ulož-
akah prispjelih u drugoj, prvim danom dojdućega mje-
seca.